

Patientanhöriga (del II)

Förra gången (Läkartidningen 25/01) skrev jag lite om patientanhöriga och beskrev då en anhörigtyp som jag kallade för Extrapatienten. En annan intressant typ av anhörig som gärna går med patienten till doktorn är Buktalardockan. Denna anhörige är nästan alltid gift med patienten. (Buktalardockan kan ibland vara barn eller syskon till patienten.)

Buktalardockan har fått sitt namn av att denna anhörigtyp alltid svarar i stället för patienten. När doktorn frågar patienten något, svarar genast den anhörige. Om patienten och hennes anhörige sitter nära varandra, går tanken osökt till en buktalare och hans docka. Ibland sitter till och med doktorn och tittar efter om patientens läppar rör sig när den anhörige talar.

Patienten själv ger ofta intryck av att vara van vid detta förhållande att inte få tala själv. Antagligen är det likadant hemma. I början gör det ett lite förvirrat intryck på den stackars doktorn. Läkaren brukar dock vänja sig efter en liten stund. För att inte verka oartig och förbigå den egentliga patienten, tittar doktorn på patienten när han frågar något och vänder sedan blicken till Buktalardockan, som svarar på frågan. Till att börja med kan det

Veckans glada ^{journal} groda

vara lite rörigt för doktorn, innan han vet vem han ska titta på och vem han ska adressera frågan till, men det brukar lösa sig.

»Nå, herr Karlsson, hur är det med hjärtat?« Herr Karlsson, som är vällärdresserad och vet sin plats här i livet, tittar frågande på sin hustru, som i bekymrad ton svarar: »Ja, det är inte så bra. Det hugger i det ibland.« Doktorn, som inte är van vid buktalarpatienter, ser lite förbryllad ut. »Jag undrade hur det var med herr Karlssons hjärta.« Buktalardockan rycker åter in. »Ja, jag sa att det inte är så bra. Det hugger liksom i det ibland.« Doktorn tycker att det är säkrast att fråga patienten själv. »Stämmer det, herr Karlsson?« Patienten tittar skyggt frågande på sin hustru, vilken nickar uppmuntrande. »Ja doktorn« säger herr Karlsson tyst. »Och blir herr Karlsson lätt andfådd?« »I trappor och backar är det besvärligt«, svarar Buktalardockan vederhäftigt, »men på plan mark går det bra.« Doktorn har nu vant sig vid vem det är som svarar. »Hur är det med herr Karlssons vattenkastning, fru Karlsson?«

På detta sätt fortsätter samtalet. Doktorn frågar, Buktalardockan svarar och patienten sitter tyst. Ibland är dock patienten inte så väluppfostrad att han sitter tyst, utan protesterar mot Buktalardockans uppgifter.

»Jaså, herr Sundberg har besvär från foten fortfarande?« Herr Sundbergs hustru fungerar som buktalardocka: »Nejdå, det är inte så farligt med den. Det är mest pjåsk.«

»Jag har visst ont i foten!« säger herr Sundberg förnärmat, men vänder sig till sin fru med denna upplysning i stället för till doktorn. »Jag får väl känna lite på foten«, säger doktorn och undrar i sitt stilla sinne vems fot det är han ska få känna på. Han får faktiskt känna på herr Sundbergs fot, som verkar ömma ordentligt.

»Aj, aj!« kvider herr Sundberg. »Gör det ont när jag trycker här?« frågar doktorn. »Nejdå, inte alls«, säger Buktalardockan snabbt

Dr Truls

»Den här nya medicinen tar garanterat bort akne, fet hy i ansiktet och mjäll. Efter tre månader faller huvudet av.«

medan herr Sundberg bleknar av smärtan. »Ja, det gör väldigt ont«, stönar patienten. Buktalardockan ger sig inte: »Nejdå, doktorn, det gör inte alls ont. Det känns bara fint. Kläm på bara.«

Det kan vara en bra idé att låta Buktalardockan vänta i väntrummet.

Rickard Fuchs